

Rehabilitacija kritičnosti

Načelnam spet veliko temo, ki smo jo lani srečavali v Tribuni, na zborovanjih in vsepovsod. Tada tokrat z drugega stališča: ne precejvam moči pisane besede in še: ne verjamem v uspešnost lanske kritičnosti.

Enostaven argument za prvo misel: predrzno trdim, da je velika večina problemov (če ne vsi), ki jih je načela lanske kritičnosti (= nerešena); torej bomo o njih verjetno še morali pisati, to pa pomeni, da je treba s kvantiteto nadomestiti šibkost pisanja. (Vprašanje, če je to samo kvalitativna šibkost našega pisanja, si prihranim za pozneje). Tudi je na primer direktna samoupravna praksa (lahko) veliko uspešnejša in hitrejša (čeprav prostorsko bolj omejena) od pisanja; in organizirane oblike Zveze študentov, ki naj bi bile širše zaledje samoupravni praksi, so gotovo bolj množične in učinkovite. Torej načelno pisana beseda ni niti najučinkovitejši niti najmnožičnejši

(mislim na akterje) način družbene prakse in vendar opažamo, da je v naši praksi oboje. Verok je verjetno (metaforično in grobo rečeno) v tem, da so bile (in deloma so še) druge poti neprehodne, nevarne in nepoznane in je zato naloga pisanja, da jih utira. Udar našega pisanja je torej naravnani k drugim oblikam družbene prakse, v katerih bo gibanje zado- bilo širše dimenzije; pisanje, samo po sebi nezadovoljivo, se hoče prehajati, negirati v množičnejših in učinkovitejših način- nih družbene prakse.

Če pisanje, polemiziranje ni in ne more biti samo sebi namen, in če zahteva- vamo od njega oprijemljivejši in tehtnej- ši udar, potem se nam lanske kritič- nost pokaže v zelo »kritični«¹ luči in nas ne more zadovoljiti. Če povzamemo lan- skoletne dogodke, sta za vse zavzemanje in angažiranje značilna polovičarstvo in abstraktnost. Nekateri to opravičujejo s tem, da je vsak začetek težak; ampak prav to nam pravi, da ne smemo osta- jati pri začetku. Mogoče sta bila polovi- čarstvo in abstraktnost posledica speci- fične atmosfere, vendar je za naprej tak način nezadržen. V takratnem zaostre- nem in izjemnem vzdušju je tudi tak način angažiranja učinkoval, vendar za naprej močno dvomim v njegovo uspeš- nost.

Abstraktno imenujem takratno angaži-

ranje zato, ker je ostajalo na ravni zelo globalnih in načelnih stališč, ki smo jih potem mehanično prenašali v konkretni položaj in se čudili, kako da z istimi na- čeli opravičujemo zelo različna ravnanja. In prav zaradi abstraktnosti je bilo to zavzemanje polovičarsko, saj je ostajalo na ravni dane situacije, bilo je samo opredeljevanje v njej, ne pa njeno pre- hajanje, samo kritiziranje in napadanje, ne pa prizadevanje razrešiti konkretne težave.

Te značilnosti so v veliki meri ozna- čevale tudi lanske pisanje in polemizir- anje v Tribuni. Zato je bilo skozi ta aspekt relativno lahko razvednotiti tudi smiselno jedro tega kritičnega prizadeva- nja — čeprav so bili ti poskusi razved- notenja velikokrat posledica vse drugačne prizadetosti kot pa je želja za konkretno- zacijsko kritičnost v Tribuni. (Zmerom se pač napada najbolj občutljive mesto).

Obsodbe kritičnosti torej niso bile ne- utemeljene in rehabilitacijo si bo treba pridobiti z delom na višji ravni — saj se mi prejšnja oblika zdi popolnoma brez- perspektivna. Posebno še, ker lahko glo- balna in nebulozna kritičnost zaviralno vpliva na razvoj vseh oblik demokratične družbene prakse (tudi s pretiravanjem pomena pisane besede, ki včasih spremlja tako »kritičnost«² in ki podcenjuje, iz- ključuje ali zanika možnost drugačnih

oblik akcije). Zveza študentov na primer pripravlja organizacijske spremembe, ki bodo zagotovile široko demokratično de- lovanje študentov. Vendar bodo to samo organizacijske oblike — njihova vsebina pa bo morala biti konkretna, sicer bomo res uprizarjali reprizo grške demokracije in glasovanja s tuljenjem.

In kritičnost pisanja v Tribuni, če naj utira pot drugim oblikam angažira- nja, bo morala opustiti »intelektualizem«³ in splošnost ter zavzeti stvarnejši, tvor- nejši in zato udarnejši odnos do težav.

Temu zapisu sem dal naslov rehabi- litacija in če je zdaj kdo razočaran, ker ni zasledil dovolj zagovarjanja in prepri- čevanja (npr. o potrebnosti in dobronamernosti kritičnosti, o usmerjenosti kri- tike) — saj imajo taka zaklinjanja neka- teri pri nas za neobhodna pred vsakim malo polemičnejšim zapisom — tako razočaranim naj torej pojasnim: nika- kor ne mislim odpirati polemike o po- trebnosti kritike in kritičnosti, o njeni dobronamernosti in podobnih publicah. Pokazati sem hotel samo, da je temelj, ki ga letos še imamo, nezadosten in da je treba kritiko in kritičnost še naprej razvijati — ta razvoj in »rehabilitacija«⁴ za poprejšnje nepopolnosti pa je proces, ki se ga da uresničiti samo s kontinui- ranim resnim delom.

Rastko Močnik

PREDSTAVLJAMO VAM GIMNAZIJU KOČEVJE

VELIKO ŠTEVILO VOZAČEV

Kočevska gimnazija zajema veliko ob- močje delavskega kmečkih dijakov iz področja Velikih Lašč in Ribnice, dijaki samega Kočevja pa so pretežno iz delav- skih in uslužbenskih družin. Prav zaradi tako razgibane strukture in dejstva, da je na tej gimnaziji velik odstotek dijakov vozačev, me je pripeljalo do tega, da je razgovor s sekretarjem ObK ZMS Jože- tom Novakom in predsednico II. letnika kočevske gimnazije Spelo Rus potekal v tej smeri.

Dijaki — vozači se zlasti v začetku, ko pridejo na gimnazijo, težko vživijo v no- vo okolje, saj so poleg rednega študija vezani tudi na izgubo časa, ki ga porabi- jo z vožnjo na vlaku. Prav zaradi tega je njihovo vključevanje v ideološko politično, kulturno in športno življenje zlasti v pr- vih letnikih zelo slabo, stanje pa se ne- koliko popravi v zadnjih letnikih. To je zlasti opazno na raznih prireditvah, kjer sodeluje le majhen odstotek »vla- karjev.«¹ Kljub temu pa jih ne smemo obsojati, saj imajo nekateri tudi do dve uri hoda do prve železniške postaje in bi sodelovanje na raznih področjih iz- venšolske dejavnosti le preveč oteževalo njihov študij. Pri tem pa ne bi smeli iti mimo dejstva, da prav tako delo širi in izoblikuje človekov svetovni nazor ter skr- bi za njegovo nadaljnjo rast.

Mnogo bolj razgibani so dijaki, ki sta- nujejo v dijaškem domu heroja Remiha. Urejeno domsko življenje jim namreč omogoča, da se lahko smotno vključu- jejo v razne akcije, ki jih organizira mla- dinski komite. Seveda pa ne smemo biti pri teh stvareh preveč črnogledi. Stanje se je popravilo zlasti v zadnjem času, ko je Kočevje dobilo nov fizikalni dom, kjer ima svoje prostore tudi knjižnica, pred- vsem v zimskih mesecih pa je ob sobotah v domu tudi mladinski ples. Prav mladins- ki ples pa je tista os, ki povezuje gimna-

zijsko mladino z ostalo, ki je zaposlena po različnih podjetjih.

Razgibano delo interesnih krožkov

Na gimnaziji so v preteklem letu pri- pravili mnogo krožkov po zanimanju dija- kov. S podobno obliko dela pa mislijo nadaljevati tudi v letošnjem letu. Vsa predavanja za te krožke pripravijo dija- ki sami, profesorji so jim pri tem le sve- tovalci. Veliko zanimanje je med dijaki zlasti za kemijo in biologijo, po dokončni

Cankarjevo dramo Pohujšanje v dolini šentflorjanski, vendar jim profesorski zbor tega ni dovolil, ker je bil učni uspeh v tem razredu preslab. Vendar se popol- noma strinjamo s sekretarjem ObK ZMS, da to vsekakor ni način ali bolje rečeno dobra metoda za prisiljevanje k učenju.

Gimnazijsko športno društvo

Prav gotovo lahko trdimo, da so ko- čevski gimnazijci zelo dobri športniki, saj jih je ObZTK predlagala kot najboljše

Triperesna deteljica

ureditvi modernega fizikalnega laborato- rija pa se bo poživilo delo tudi na tem področju.

Slabo je na gimnaziji ideološko-po- litično delo, ki so ga v preteklem šolskem letu poskusili poživiti. Organizirali so mla- dinske ure, katerih polovico vsebine je določil mladinski občinski komite. Na teh urah so razpravljali predvsem o sta- tutu šole, se seznanjali s samoupravlja- njem, z delitvami dohodka itd. Predava- telji so bili zlasti iz mladinskega komi- teja, razna predavanja pa so pripravili tudi dijaki sami.

Čuden način prisiljevanja k učenju

Na gimnaziji že več let deluje MKUD Matej Bor. Dijaki tega društva vsako leto naštudirajo kakšno dramsko delo, s ka- terim potem nastopajo predvsem na do- mačem odru, včasih pa napravijo kakšno gostovanje tudi v drugih krajih. Uprizo- ritve dram, ki jih naštudirajo dijaki, so pri občinstvu zelo tople sprejete in so za mesto, kot je Kočevje, prava kulturna po- slastica. Žal pa je bila ta lepa tradicija kočevskih gimnazijcev lani pretrgana. Di- jaki četrtega letnika so hoteli uprizoriti

športno društvo v občini za republiško nagrado, ki so jo sprejeli v teh dneh. La- ni so bili fantje v odbojki na republiškem srednješolskem prvenstvu drugi, dekleta pa so zasedla odlično četrto mesto. Orga- nizirali so tudi več tekmovanj z ostalimi gimnazijami, kjer pa se niso borili samo za čast svoje gimnazije, temveč so se po končanih tekmovanjih pomenili o mar- sikaterih težavah študija itd. Pravijo, da je to ena od najboljših metod za re- ševanje skupnih problemov

Kako je s štipendijami?

Z ozirom na priporočilo SZDL in IS Slovenije, naj se štipendije študentom zvi- šajo, sem se zanimal, kako so ta predlog poskušali realizirati v kočevski občini, saj vemo, da so prav v tej občini bile štipen- dije v lanskem letu med najnižjimi. Ob- čina štipendira 50 študentov in dijakov, od tega je petintrideset štipendistov za prosvetno službo. V letošnjem letu so pristopili k smotnejšemu štipendiranju in prav zaradi tega so povišali tudi štipen- dijo. Študente se razdelili v dve skupini: štipendisti prvih dveh letnikov prejema- jo štipendije od 18000 do 22.000 din, na

drugi stopnji pa od dvanajset do 24.000 din. Nekoliko nižje so štipendije srednješolcev, pri katerih znaša povpreč- na štipendija 14.000 din, povprečna šti- pendija vseh skupaj pa je 16.000 din. Na letošnji razpis štipendij za visoke šole in univerzo pa se je prijavilo sorazmerno malo študentov.

Če je vzrok v tem, da se študentje no- čejo vezati na službo v »provinci«, nam mora to vzbuditi resno zaskrbljenost.

Miha Maté

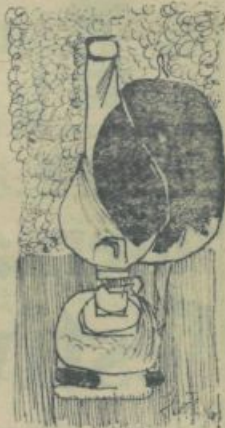
SREDNJEŠOLCI LITERATI

Duša Repinc

PESEM

Majhen deček —
prodaja na trgu pomlad —
mrtvo pomlad za deset dinarjev.
In ljudje na trgu
kupujejo od dečka pomlad
mrtvo pomlad za deset dinarjev.

Samo jaz ne.
Sama sem si nabrala pomladi
zase.
(Ne maram lažne pomladi!)

Nataša Rok

ZORENJE

V mrzli noči
odmeva moj korak po ulici.
Oči so solzne od vetra.
Izza svetlih oken
se smeje mladost.

V meni pa je že toliko let.

In vendar je eno samo.
Preveč je bilo poletja
in valov
in borov.

Na nebu ni zvezd
in moj korak je sam.